

ВПЛИВ ІРАНСЬКИХ САНКЦІЙ (аналіз важливих подій)

Санкції проти Ірану було скасовано в січні 2016 року. А у **вівторок 8 травня** ц. р. (ніч 9 травня 2018 р. в Європі) **було оголошено про вихід США із угоди з Іраном**, президент США підписав указ про поновлення санкцій проти Ірану.

Газова галузь Ірану

На цей час Іран провідним світовим експортером нафти.

Водночас, Іран має другі в світі за обсягами резерви природного газу (після РФ) – 34 трлн. куб. м, в зв'язку з чим виношує амбіції стати провідним світовим експортером природного газу та СПГ у найближчі роки.

- Наразі видобуток природного газу в Ірані становить близько 0,85 млрд. куб. м на добу, тобто 310 млрд. куб. м на рік. Основна частина споживається на внутрішньому ринку.
- Іран планує до березня 2019 року збільшити видобуток до 1 млрд. куб. м на добу, що в річному масштабі становитиме 365 млрд. куб. м.
- Тобто, в 1 кварталі 2019 р. потенціал експорту природного газу складатиме **70 млрд. куб. м на рік**.
- Ураховуючи проблему транспортування газу, Іран планував експортний акцент на СПГ.
- Наразі Іран експортує невеликі обсяги природного газу – близько 40 млн. куб. м на добу – до Туреччини, Іраку та Туркменістану. Зазначені поставки не підпадали під санкції. Однак Іран намагається різко їх наростити завдяки велетенському родовищу Південний Парс. Освоєння родовища зробить Іран світовим мажором в експорті газу.
- У липні 2017 р. французька Total уклала угоду з державною іранською компанією National Iranian Oil Co. на реалізацію етапу 11 на родовищі Південний Парс, забезпечення обсягів видобутку 57 млн. куб. м на добу (2 млрд. куб. футів на добу). В річному вимірі це близько 21 млрд. куб. м. Природний газ надходитиме на внутрішній іранський ринок з 2021 року.

Результати поновлення санкцій

Поновлення економічних санкцій США проти Ірану вже мало бичачий вплив на нафтові ціни. Еталонна нафта Brent подорожчала до найвищої позначки за 3,5 роки, піднявшись до \$77 за барель у середу, на наступний день після оголошення рішення президента США.

Що стосується природного газу:

- у середу підвищилися всі європейські ціни,
- особливо, подорожчав російський СПГ, ціни якого прив'язано до нафти,
- очікується перегляд інвестиційних планів Катару.

Хоча Іран не постачає газ до Європи, політичний аспект виходу США з ядерної угоди з Іраном чітко впливає на газову галузь.

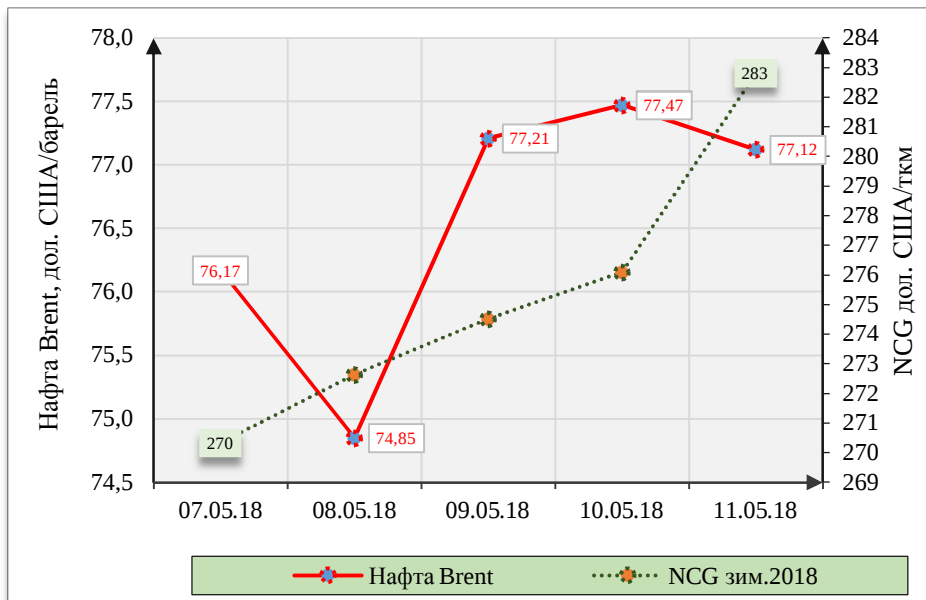

Рисунок 10.1 – Вплив іранських санкцій на ціни наступного нафтового місяця Brent та наступного газового сезону на NCG (джерело: ICE, Пегас; НГБІ)

Ключові європейські газові ринки, британський NBP і нідерландський TTF, дорожчали у середу.

Поставки у зимовий сезон 2018 р. на NBP опівдні подорожчали на 2,7%, досягнувши найвищої ціни з кінця листопада 2014 р.

На TTF контракт зимового сезону 2018 р. додав у ціні 2,8%.

Однак найбільше подорожчали довгострокові контракти на СПГ, зокрема, на російський СПГ та СПГ інших постачальників, ціни яких прив'язано до нафти. Динаміка довгострокових контрактів на СПГ штовхнула вгору і спотовий СПГ.

Нафтові ціни і так стабільно зростають, починаючи з червня 2017 р., що призводить до удорожчання СПГ за довгостроковими контрактами, ціни яких прив'язано до нафти з лагом у 3-6 місяців.

Так що слід **очікувати продовження удорожчання СПГ.**

Спотова ціна СПГ у Азіатсько-Тихоокеанському регіоні (АТР) складала 255 дол. США/ткм наприкінці березня ц. р. А 8 травня ціна підскочила до \$292.

Сильний попит на СПГ цією зимою, мотором якого виступав Китай, призвів до спустошення запасів в Азії та Європі, що забезпечило утримання попиту на високому рівні надалі.

Суттєвіше удорожчання СПГ в Азії призвело до розширення спреда азійських і європейських цін, зменшивши конкурентоспроможність СПГ в ЄС.

Удар по Катару

Санкції не лише вдарили по планах Ірану щодо розширення експорту за рахунок СПГ, але і поставили під знак запитання інвестиції у катарське Північне Родовище, яке примикає до Південного Парса.

Катар скасував мораторій на подальшу розробку Північного Родовища в квітні 2017 р, зазначивши, що планує збільшити потужність виробництва СПГ з поточних 77 млн. мт на рік до 100 млн. мт у 2023 р.

Катар розраховував на активне залучення зовнішніх інвесторів, оскільки власний бюджет країни підійшов до дефіцитності.

Однак тепер це вряд чи реально. Резервуари катарського та іранського сусідніх родовищ дозволяють перекачування конденсату в обох напрямках, що враховувалося при розробленні інвестиційної програми Катару.

При цьому, Катар утримував значно ліпші взаємини з Іраном, ніж більшість держав Арабської Затоки, що підштовхнуло Саудівську Аравію, ОАЕ, Бахрейн та Єгипет припинити дипломатичні та транспортні зв'язки з Катаром.

У цьому контексті, у **інвестиційному вигрaші - потенційні американські постачальники СПГ**, які сподіваються експортувати надлишки газу, видобутого в пермському басейні, поряд з розширенням видобутку сланцевого газу.

Нафта

Як зазначалося вище, на цей час Іран є провідним світовим експортером нафти.

Нижче (рис. 11.1) показано структуру іранського експорту нафти. 2011 рік був останнім повним роком до введення санкцій.

Статистику обсягів поставок наведено у тис. барелів на добу.

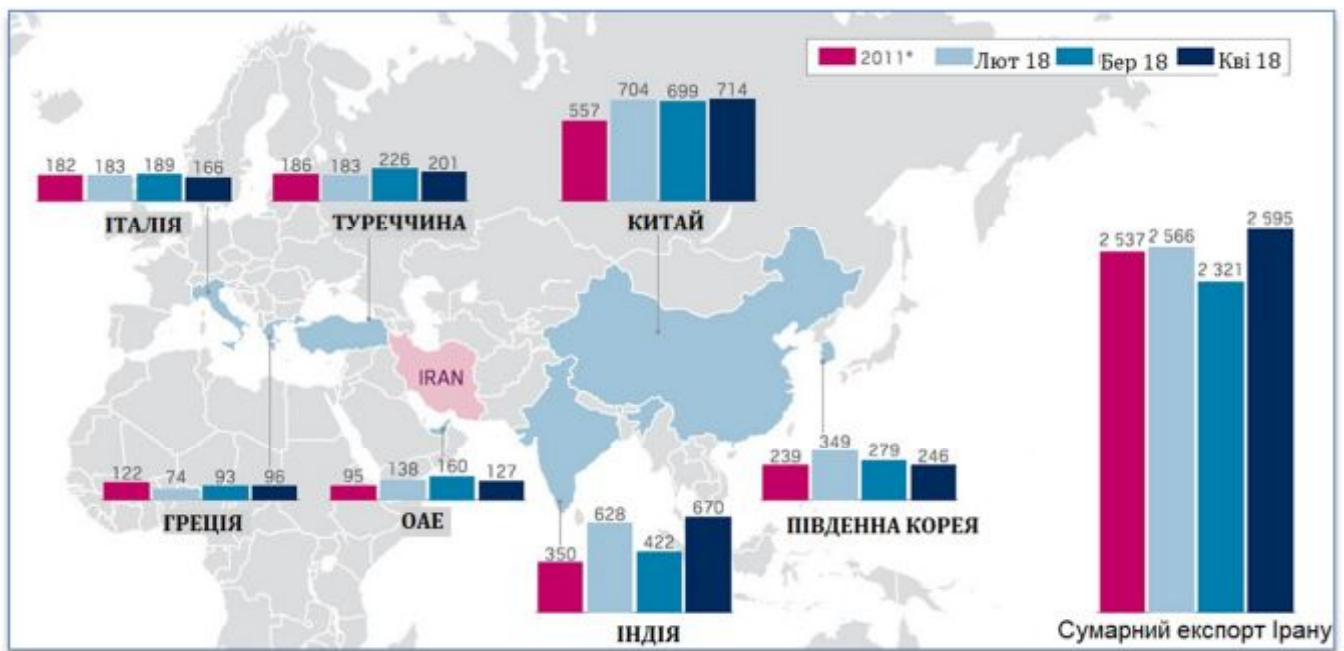

Рисунок 10.2 – Динаміка поставок нафти основним її імпортерам з Ірану (джерело: Platts)

На діаграмі видно, що у 2018 р., під час чинності угоди, поставки іранської нафти досягнули досанкційного рівня. У квітні 2018 р. обсяги експорту іранської нафти склали солідну цифру – **2,6 млн. барелів на добу**.

Найбільшими імпортерами іранської нафти є Китай та Індія.

Китай.

Найбільший у світі імпортер сирової нафти є водночас найбільшим ринком збуту іранської нафти. У 1 кварталі 2018 р. імпорт складав в середньому 0,7 млн. барелів на добу.

Основними покупцями іранської нафти є:

- державний трейдер Zhuhai Zhenrong Corp, який перепродає нафту китайським НПЗ;
- China Petroleum & Chemical Corp, яка є ключовим китайським імпортером нафти та водночас оператором НПЗ в містах Anqing, Baling, Beihai, Beijing Yanshan, Canhzhou, Caofeidan, Changling тощо.

Індія.

У 1 кварталі 2018 року Індія імпортувала з Ірану 0,5-0,7 млн барелів на добу.

Міністерство нафти Індії заявило про збільшення імпорту у 2018-2019 фінансовому році на 30%.

Основним покупцями є:

- Essar Oil (СП «Роснефть» і «Трафігура») – 400 тис. барелів на добу для НПЗ у м. Vadinar на західному узбережжі Індії,
- Indian Oil Corp., найбільший індійський оператор НПЗ, - 300 тис. барелів на добу для НПЗ Paradip та 200 тис. барелів на добу для НПЗ Chennai,
- Компанія Reliance, оператор найбільшого в світі нафтопереробного комплексу в м. Jamnagar - на 1,2 млн. барелів на добу,
- НПЗ Mangalore Refinery and Petrochemicals Ltd. (MRPL) у місті New Mangalore – 300 тис. барелів на добу.

Південна Корея купляє здебільшого іранський конденсат, у цьому році по 200 тис бар./д.

Японія. Була провідним імпортером нафти та конденсату з Ірану, але в останні часи різко скоротила закупки. В недавні місяці імпортувала з Ірану близько 100 тис. бар./д.

Туреччина. Попит на іранську нафту зростає протягом останніх років, по мірі того, як Туреччина скорочує імпорт Urals з РФ. В останні місяці Туреччина імпортувала з Ірану 250 тис. бар./д, здебільшого для НПЗ в Ізмірі та Ізміті.

Франція. Крім контракту купівлі/продажу з National Iranian Oil Co., французька Total також інвестує у видобувний сектор Ірану. Внаслідок поновлення санкцій, компанія постраждає по обох напрямках співробітництва з Іраном. Total переробляє іранську нафту на НПЗ в Нормандії, а також в Антверпені (Бельгія). Іранський імпорт за останні 6 місяців становив 70-100 тис. бар./д.

Італія. Купляє стабільно в Ірані 150-200 тис. бар./д для НПЗ на Сицилії та Сардинії. Основним покупцем є італійське відділення ЛУКОЙЛ.

Греція. Імпортує в середньому близько 120 тис. бар./д; основними покупцями є компанії Motor Oil Hellas та Hellenic Petroleum.

ОАЕ. Хоча Емірати виступають основним союзником Саудівської Аравії, це не заважає їм закупівлю в Ірані 130-150 тис. бар./д.

Інші покупці іранської нафти:

- **Польща – компанія PKN Orlen,**
- Тайвань - CPC,
- Іспанія - Repsol та Cepsa,
- Сирія - Baniyas Refining Co.

Таким чином, через PKN Orlen санкції США проти Ірану можуть вплинути і на українських імпортерів автомобільного палива та на його ціну.

Росія

Санкції США проти Ірану матимуть сприятливий ефект для нафтогазового комплексу РФ, який є основою ВВП країни.

Водночас, згідно з оцінками «Коммерсантъ», низка інших галузей постраждає.

Перш за все, Москва і Тегеран тісно співпрацюють в області ядерної енергетики та транспорту.

Найбільший російський проект в Ірані - атомна електростанція в Бушері. Перший блок АЕС ввели в дію в 2011 році. Через три роки «Росатом» підписав контракт на будівництво другого і третього енергоблоків.

Також спільно з Іраном і Азербайджаном, Росія реалізує проект транспортного коридору «Північ - Південь». Залізнична гілка повинна пройти по території цих країн уздовж узбережжя Каспійського моря. Орієнтовна пропускна здатність - до 15 млн. тонн вантажу на рік. Ще один великий проект РЖД в Ірані - проектування та будівництво залізничної гілки

між центральною частиною країни і районом на кордоні з Туркменією. Загальна вартість цих проектів оцінюється в \$5-6 млрд. Причому вони фінансуються Тегераном за рахунок російського кредиту.

Також в регіоні працює ряд російських газових і нафтових компаній - «Газпром», «Газпром нафта» і «Лукойл». Але ці проекти поки на стадії підписаних меморандумів про співпрацю.

Санкції США мають на увазі заборону на покупку доларів урядом Ірану, на угоди з дорогоцінними металами, алюмінієм, сталлю і вугіллям. Буде заборонено продавати Тегерану програмне забезпечення для промислових виробництв. Крім того, відновляться санкції щодо іранських нафтових компаній і нафтотрейдерів.

У Вашингтоні не виключають, що обмеження можуть ввести і у відношенні іноземних компаній, які взаємодіють з Ісламською республікою або планують це робити. У Росії це автовиробники - АвтоВАЗ, КамАЗ, ГАЗ, «Соллерс», а також холдинг "Вертольоти Росії" і компанія «Цивільні літаки Сухого».

Висновки

Поновлення американських санкцій проти Ірану наразі викликало лише помірковане зростання цін на всі паливні енергоносії. Природний газ подорожчав на 2-3%, нафта Brent (поставки наступного місяця) додала в ціні не сильно, але може подорожчати до \$80 (нині \$77,5).

Негативні наслідки від поновлення іранських санкцій:

- (1) Зупинення планів Ірану розвинення в світового експортера СПГ (та природного газу в цілому).
- (2) Зниження конкурентоспроможності російського «Новатек» та інших постачальників СПГ за довгостроковими контрактами з нафтовою прив'язкою, внаслідок зростання цін на їхню продукцію.
- (3) Скорочення перспектив Європи з розширення імпорту СПГ.
- (4) Інвестиційні ускладнення для Катару.
- (5) Проблеми у головних імпортерів іранської нафти та газу, насамперед, у **Китаю та Індії**.
- (6) Серйозні проблеми у іранських інвестиційних партнерів, зокрема, у **Франції**.
- (7) Можливе зростання цін на нафтопродукти **в Україні**.
- (8) Проблеми для Росії за проектами за участю Ірану в атомній енергетиці та транспортній сфері.

У виграші:

- (1) «Газпром» в Європі.
- (2) Американські постачальники природного газу.
- (3) Росія та Саудівська Аравія по нафті.